

Globala värdekedjor och internationell konkurrenskraft

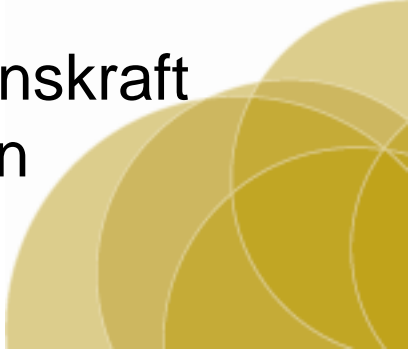
Kent Eliasson, Pär Hansson och Markus Lindvert

Seminarium Näringsdepartementet
23 januari 2013

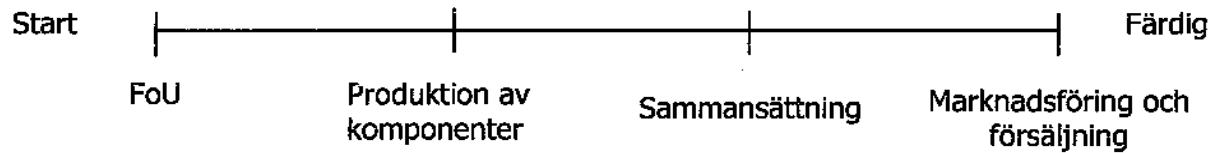

Innehåll

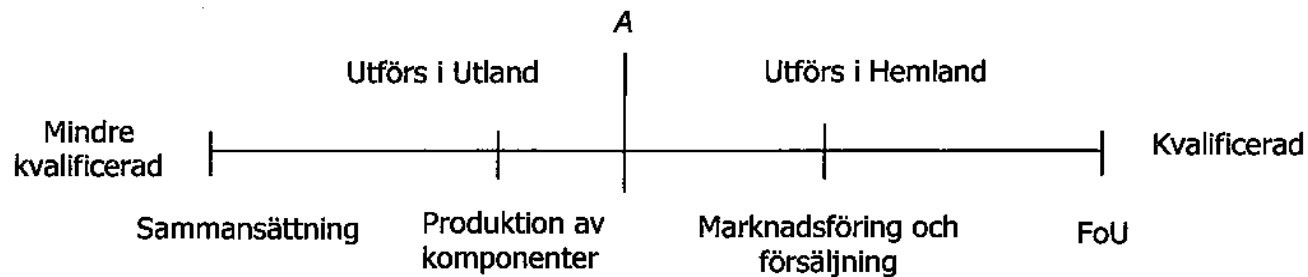
- 1) Introduktion
 - 2) Globala värdekedjors framväxt och betydelse
 - 3) En enkel modellram för globala värdekedjor och offshoring
 - 4) Offshoring och utvecklingen på den svenska arbetsmarknaden
 - 5) Den svenska FoU-paradoxen – en illusion?
 - 6) Strukturförändringar, internationell konkurrenskraft och omvandlingseffekter inom tjänstesektorn
-

Vad är globala värdekedjor?

Aktiviteter rankade i tidsordning i produktionen

Aktiviteter rankade efter andel kvalificerad arbetskraft

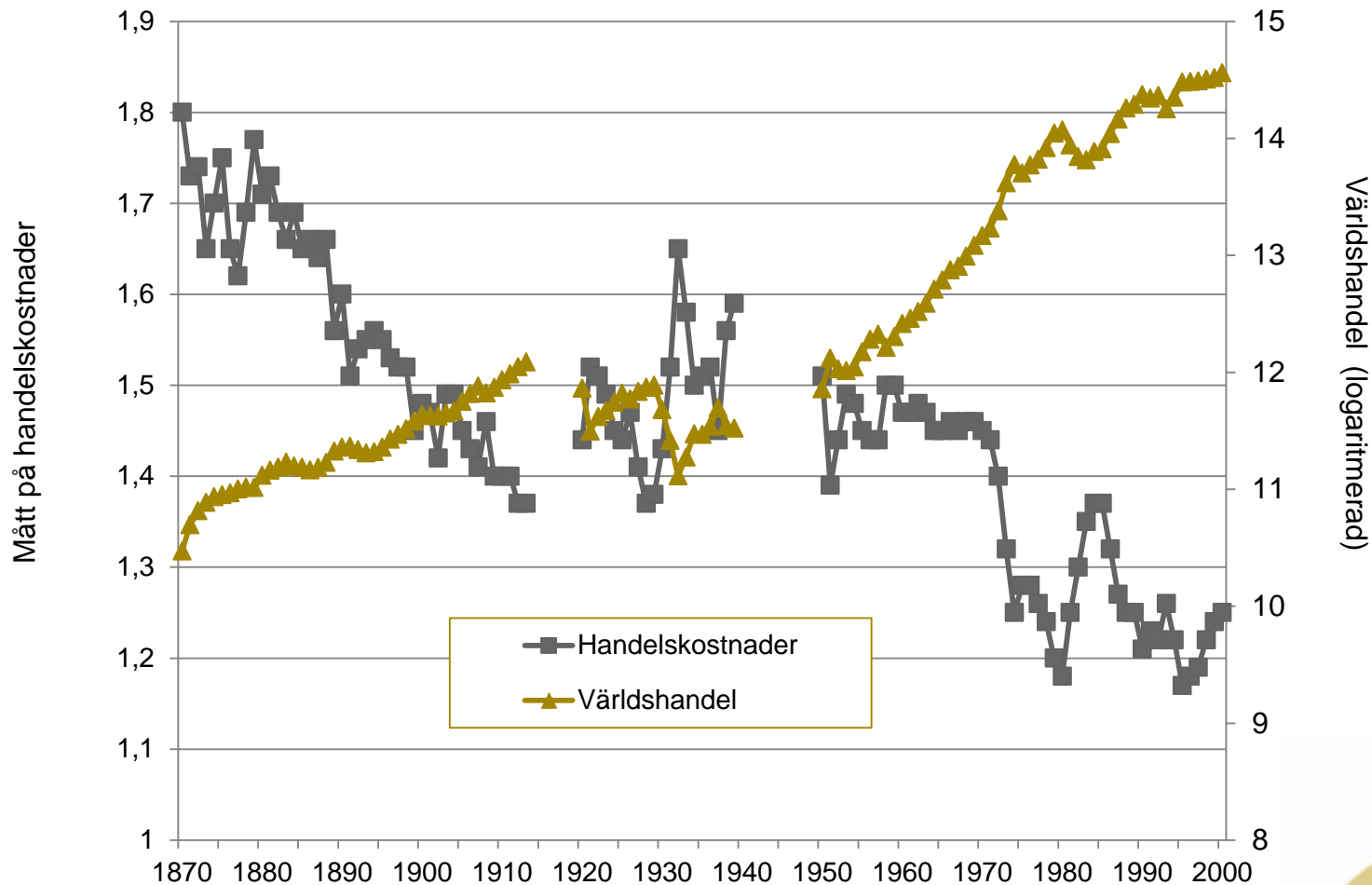

Separation av produktion och konsumtion (1st unbundling)

- Utbyggnad av järnvägsnät och ångfartyg i mitten och slutet av 1800-talet och i början av 1900-talet
→ möjliggjorde rumslig separation av produktion och konsumtion
- I kombination med skalfördelar och komparativa fördelar ekonomiskt lönsamt

Världshandel och handelskostnader 1870-2000

Källa: Jacks, Meissner och Novy (2011) och Baldwin (2012)

Uppdelning av produktionen i aktiviteter/steg (2nd unbundling)

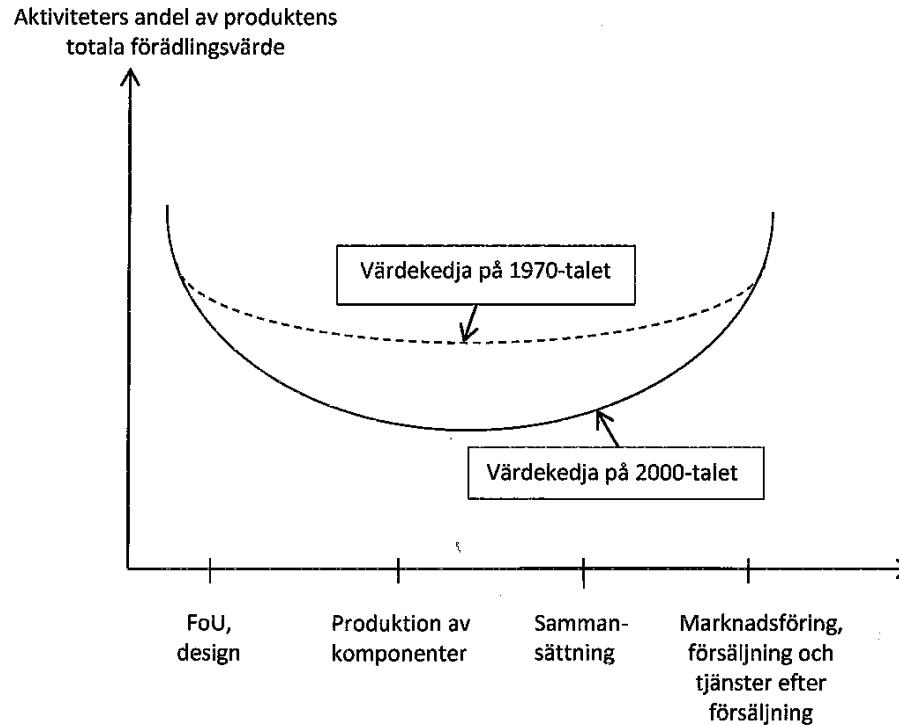
- IKT revolutionen
 - drastiskt minskade informations- och kommunikationskostnader
 - avsevärt lättare att samordna olika aktiviteter på distans
 - produktionsaktiviteter som tidigare utförts nära varandra kunde nu spridas geografiskt
- Har förbättrat möjligheterna att kombinera teknologi från de utvecklade länderna med billig arbetskraft från de mindre utvecklade länderna

Implikationer av GVK

- Skiftat fokus från sektorer/branscher mot aktiviteter/steg inom de globala värdekedjorna
- Värdekedjorna har blivit alltmer finfördelade (fractionalisation) samtidigt som aktiviteterna/stegen blivit mer geografiskt utspridda (dispersion)
- *Första globaliseringsvågen:*
Ökad handel i varor (och ökad migration)
Andra globaliseringsvågen:
Handel i varor har fortsatt att stiga, i synnerhet insatsvaror och komponenter. Ökad tjänstehandel och kraftigt ökade direktinvesteringar.

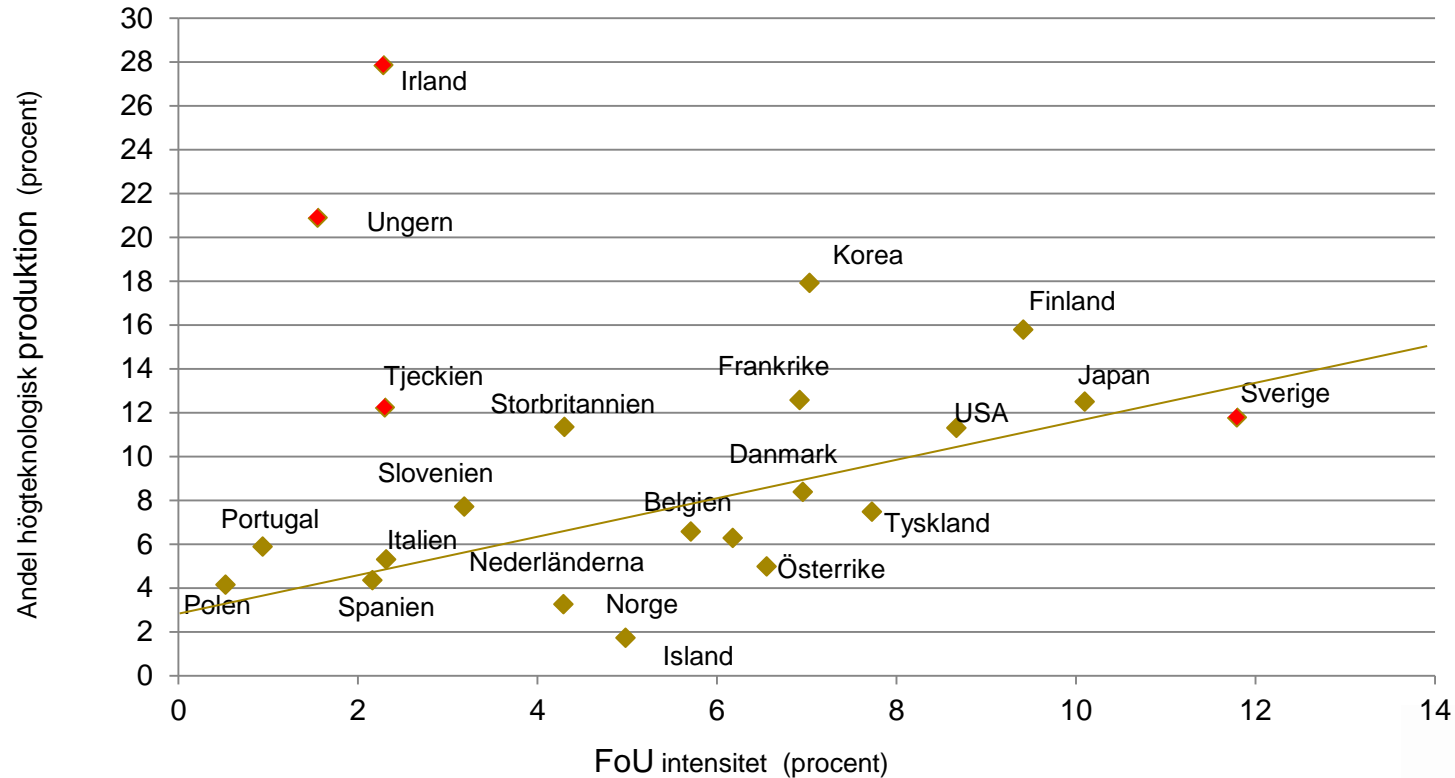

Den leende värdekedjan

Anmärkning: Grundidén bakom den leende värdekedjan kommer från Acers grundare Stan Shih. Han använde den för att illustrera de problem taiwanesiska IT tillverkare skulle möta om de fortsatte att enbart förlita sig på sina konkurrensfördelar inom tillverkning.

Den svenska FoU paradoxen – en illusion?

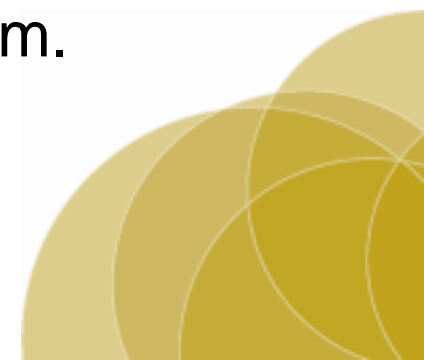

Källa: OECD Science, Technology and R&D Statistics och National Accounts Statistics

Den svenska FoU paradoxen – en illusion?

- Paradoxen består i att Sverige varit ledande vad gäller FoU-intensitet samtidigt som andelen för högteknologisk produktion varit medelmåttig eller låg.
- Sverige förefaller ha haft komparativ fördel i FoU-verksamheten, men inte i tillverkningen.
- FoU-paradoxen skulle mycket väl kunna förklaras inom ramen för ett resonemang kring globala värdekedjor och frågan är om den då egentligen utgör ett problem.

Lärdomar av FoU paradoxen

- Det är viktigt att göra en väl underbyggd analys av problemet innan rekommendationer av policyåtgärder görs.
- De globala värdekedjornas ökade betydelse har gjort att det blivit allt svårare att identifiera internationell konkurrenskraft med mått som enbart bygger på produktionsvärden.

”Revealed comparative advantage” RCA

$$RCA_i = \left(X_{iSw} / X_{iWorld} \right) / \left(X_{Sw} / X_{World} \right)$$

RCA är större än ett indikerar att Sverige har komparativa fördelar i sektor i

RCA kontors- och telekommunikationsutrustning

År	Kina	Sverige
1985	0.22	0.88
1990	0.89	0.7
1995	1.01	0.75
2000	1.19	1.05
2005	1.85	0.78
2011	1.92	0.84

Källa: WTO

Genomsnittlig utbildningstid i Sverige och Kina i befolkningen över 25 år

År	Kina	Sverige
1985	4,32	9,52
2010	7,54	11,61

Källa: Barro and Lee

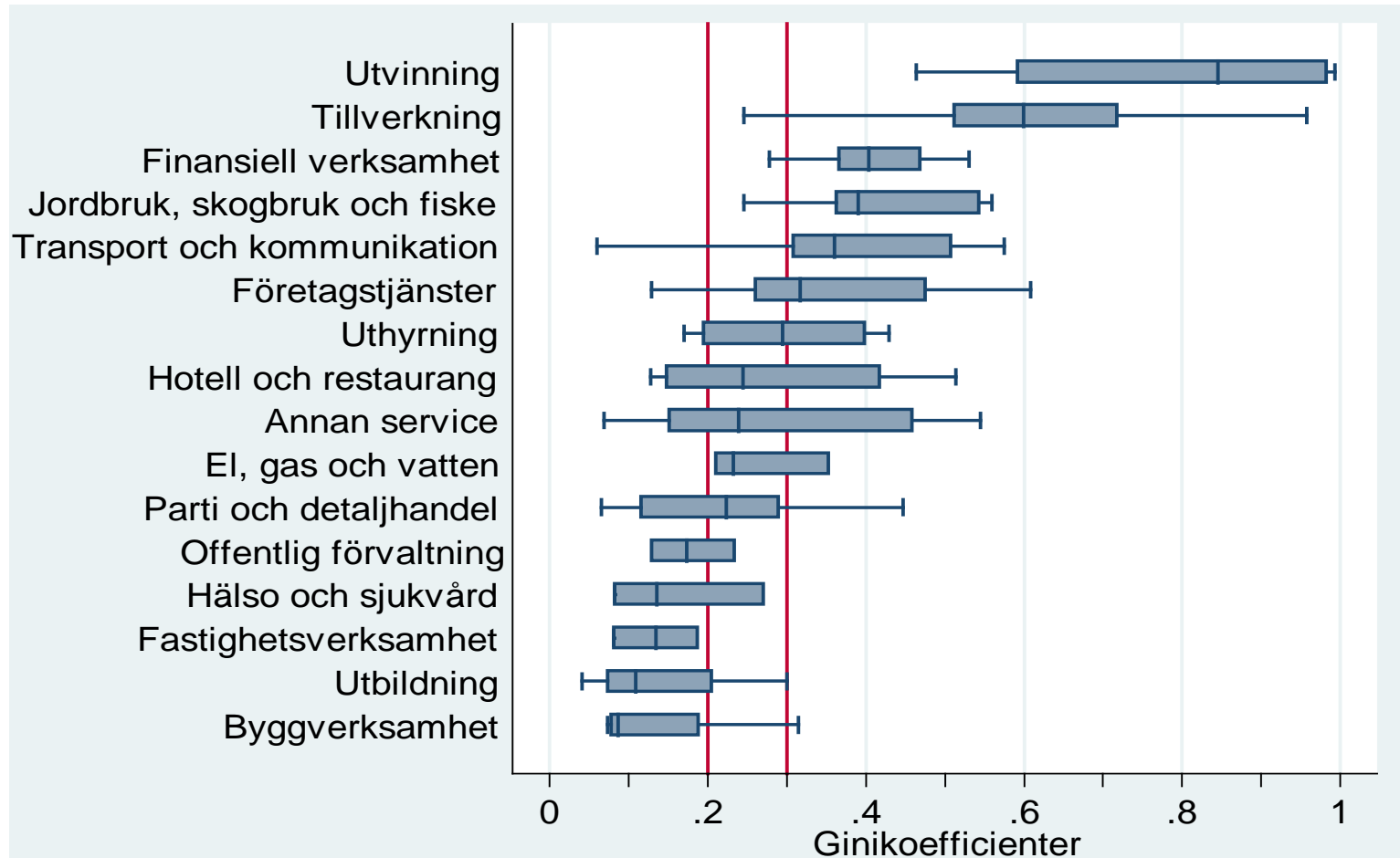

Globala värdekedjor och internationell handel i tjänster

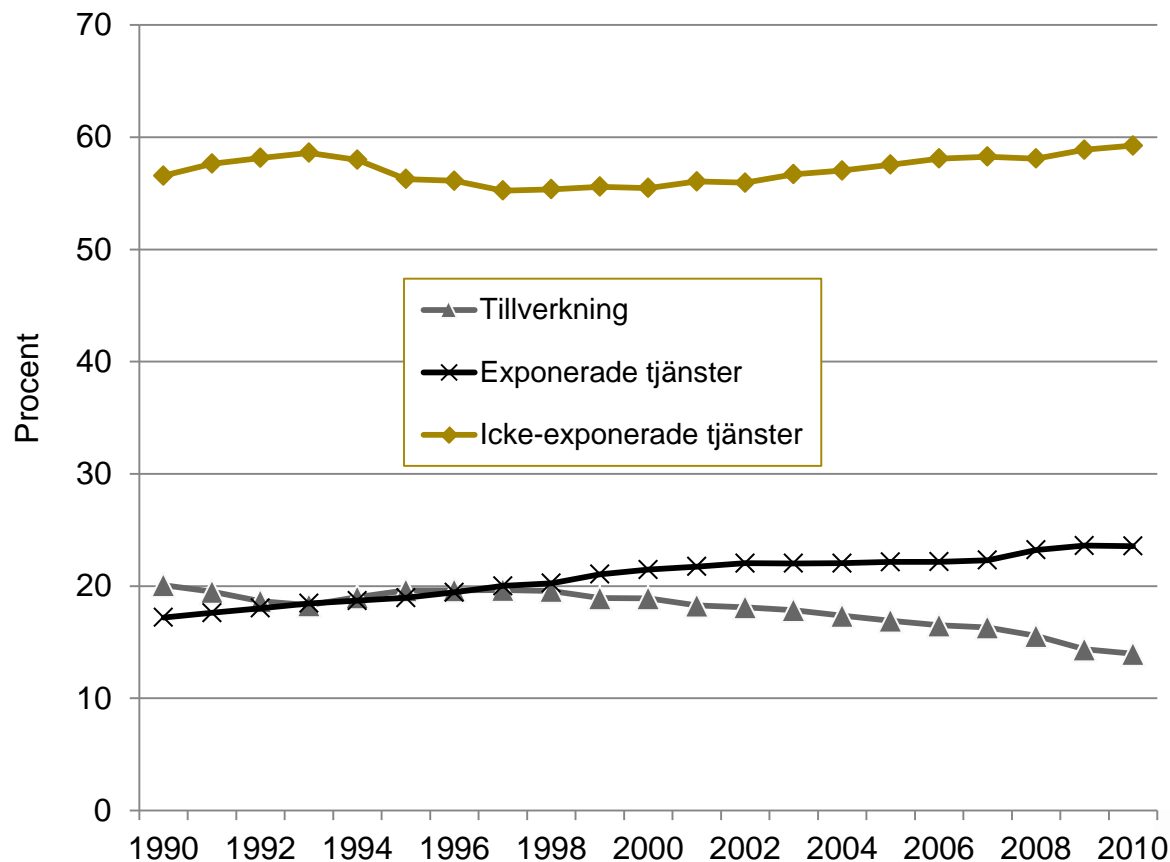
- Ökad internationell handel inom globala värdekedjor
 - internationellt utbyte på alltmer finfördelad nivå
 - handeln i tjänster får ökad betydelse
- Identifikation i vilka branscher inom tjänstesektorn som det förekommer (eller potentiellt skulle kunna förekomma) internationell handel baseras på hur regionalt koncentrerad verksamheten är i en bransch.

Geografisk koncentration av branscher inom olika näringsgrenar, 2005

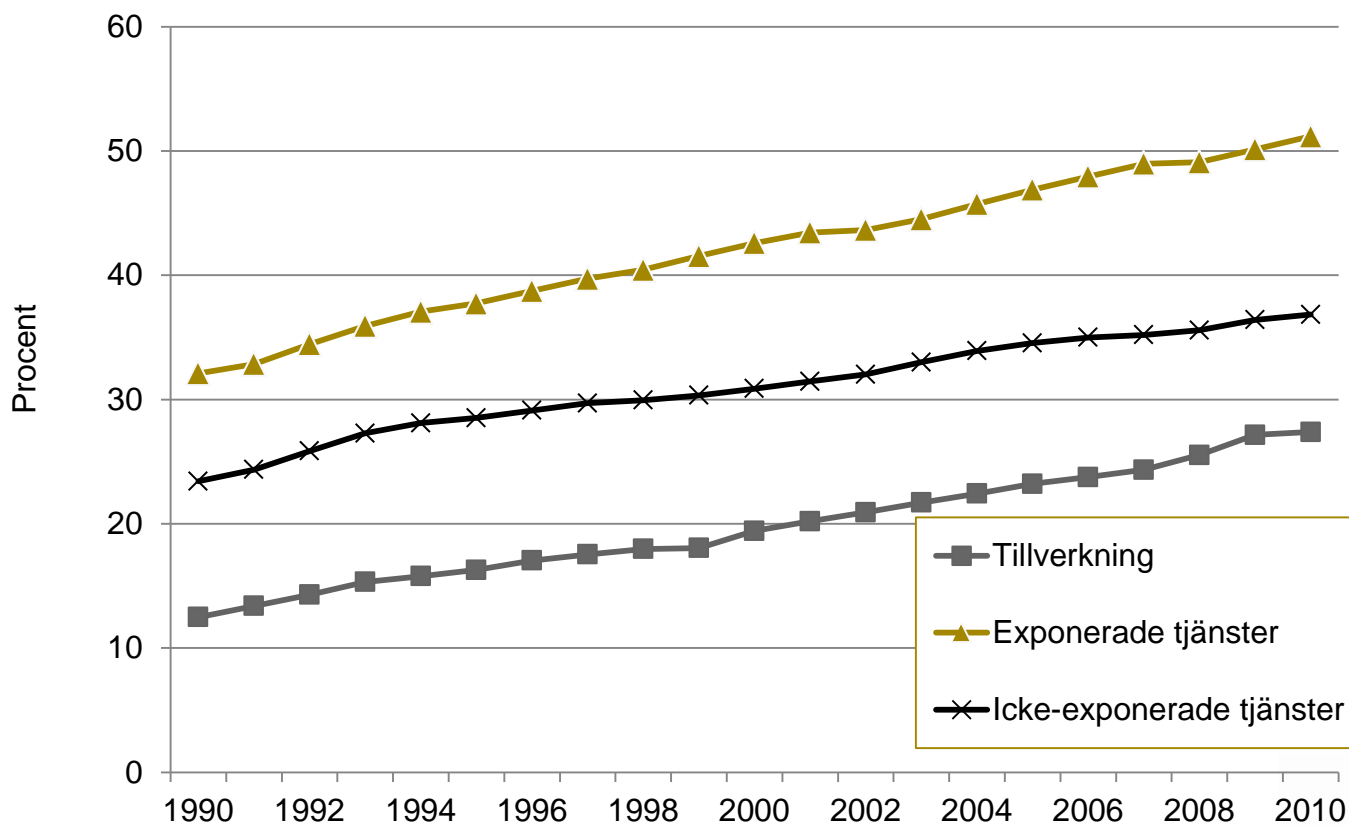

Sysselsättningsandelar i tillverkning, exponerad och icke-exponerad tjänstesektor 1990-2010

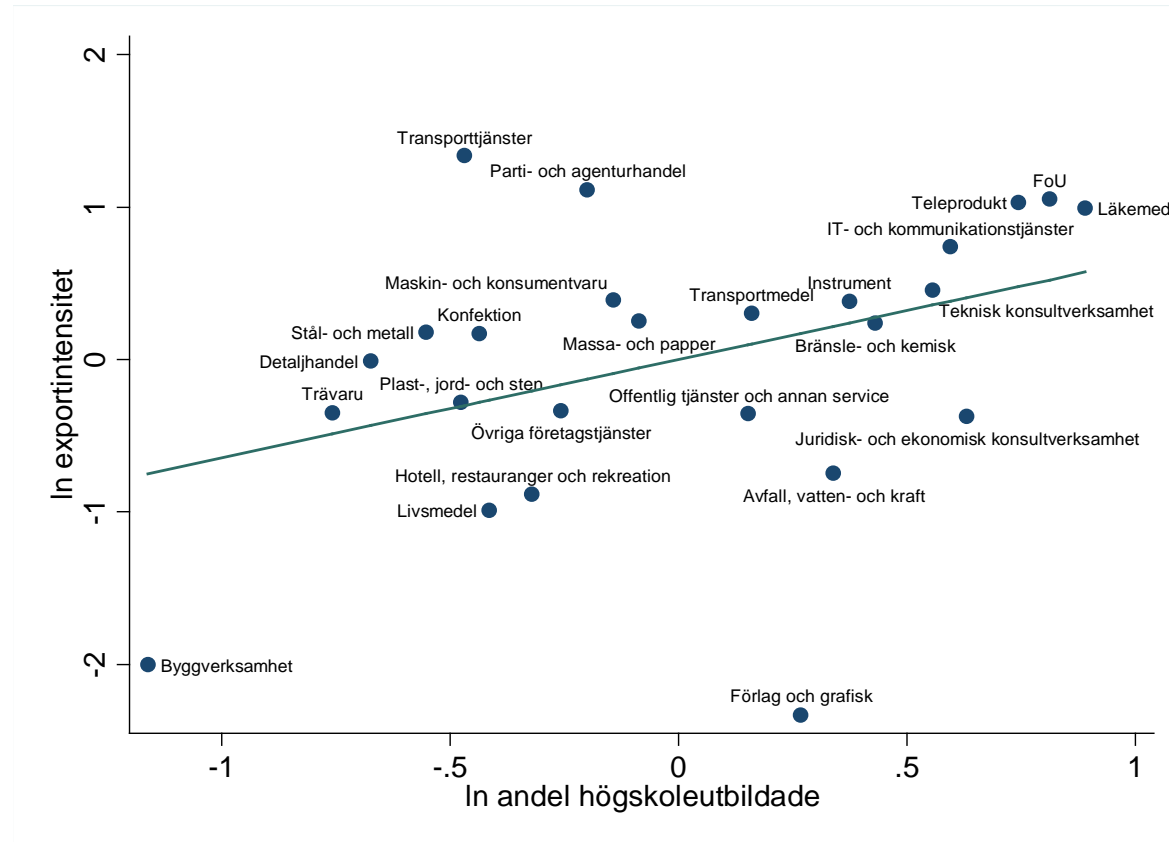
Källa: SCB RAMS

Andel kvalificerad arbetskraft i tillverkning, exponerad och icke-exponerad tjänstesektor 1990-2010

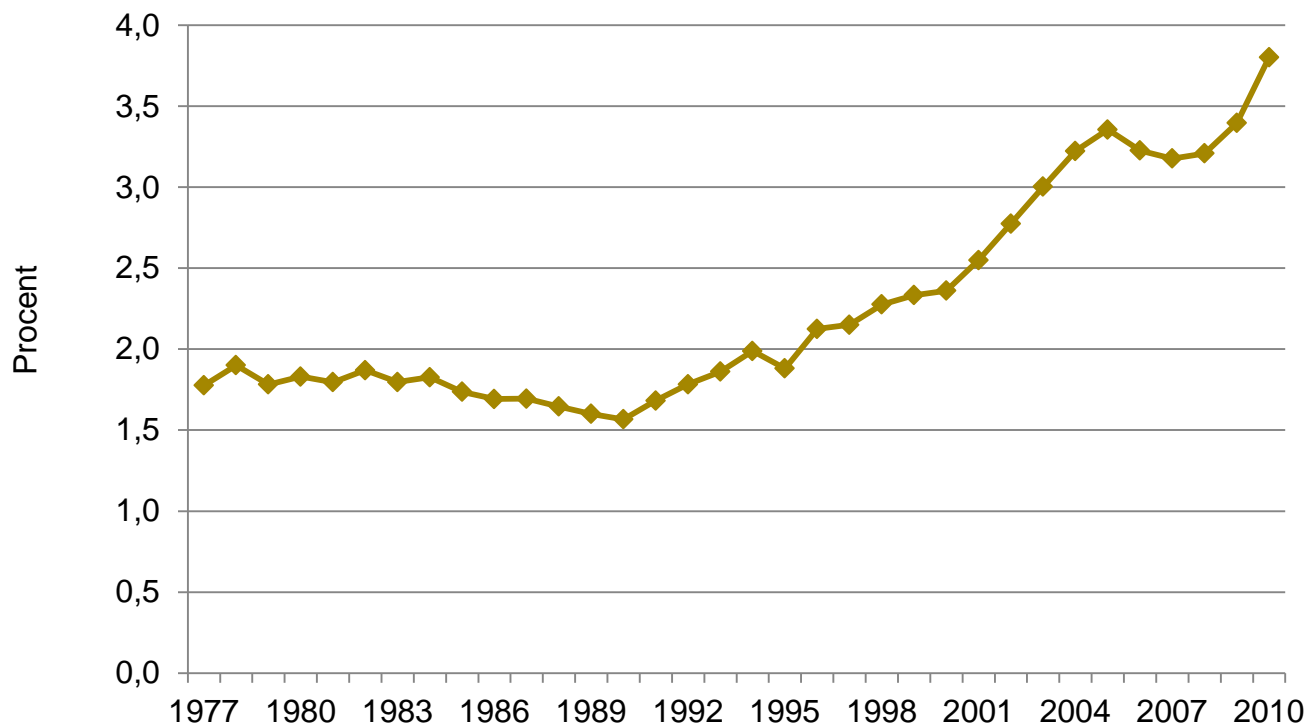
Källa: SCB RAMS

Partiellt samband mellan andel sysselsatta med högskoleutbildning och exportintensitet 2008

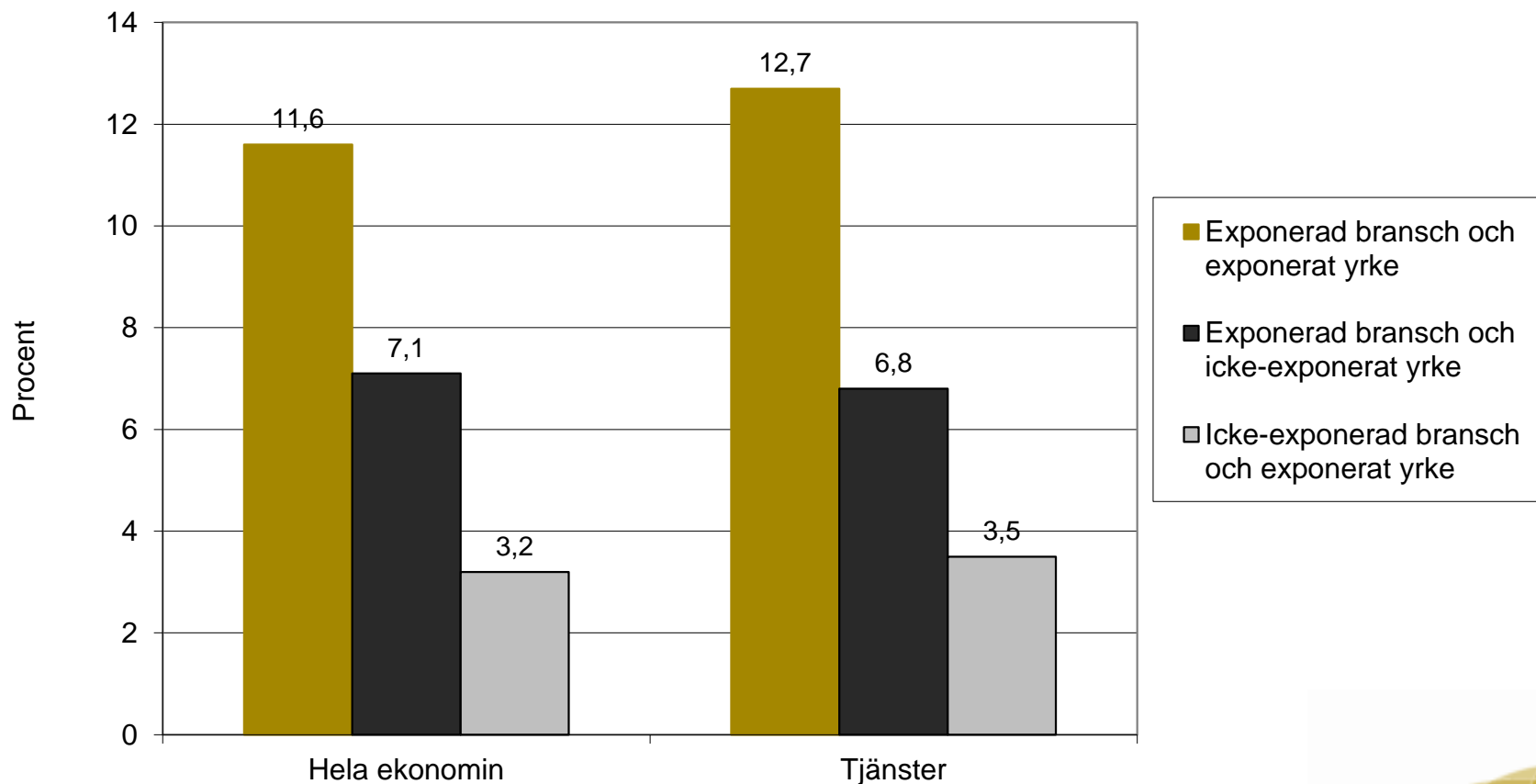
Anmärkning: Egna beräkningar baserade på data från SCB över varu- och tjänstehandel, Företagens ekonomi samt den longitudinella integrationsdatabasen LISA.

Antal högskoleexamina bland 20-29 åringar som andel av befolkningsgruppen 20-29 år

Källa: Högskoleverket och SCB Befolkningsstatistiken

Lönepremier för sysselsatta i exponerade branscher och yrken 2005

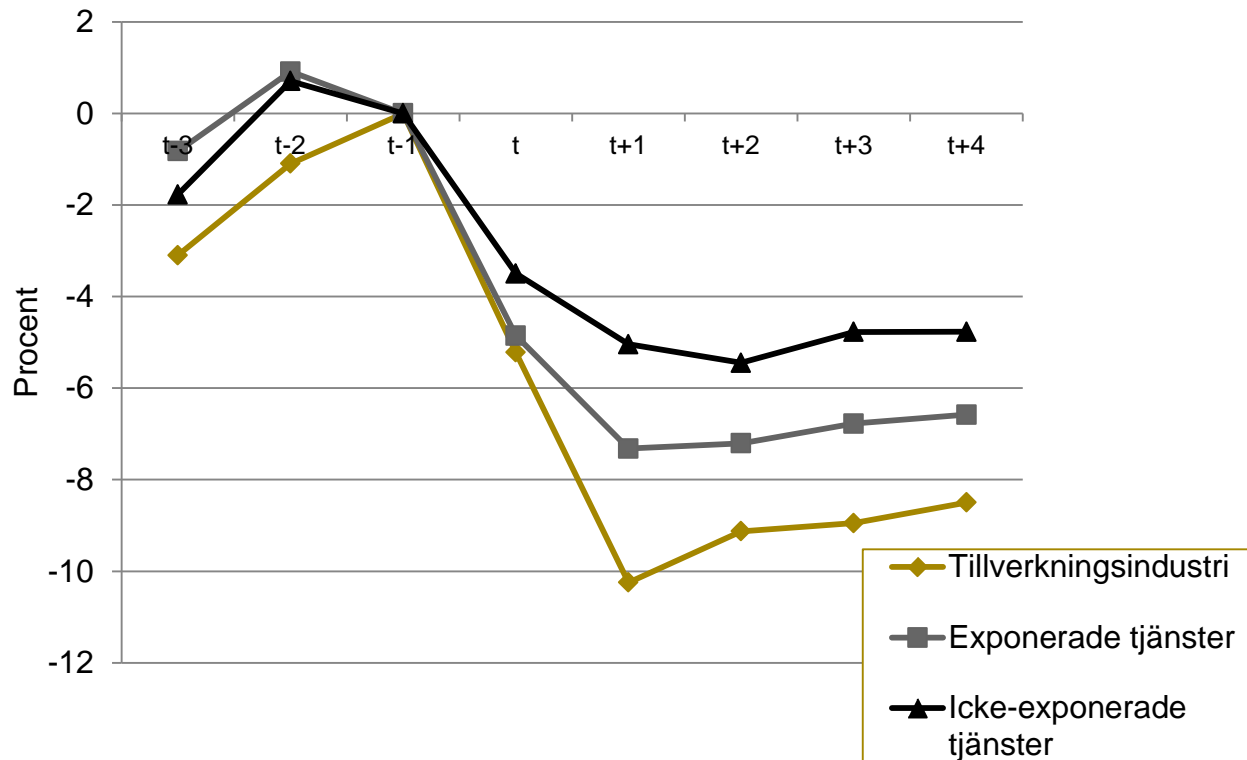

Sannolikhet att bli friställd och bli återanställd om man arbetar i exponerad tjänstesektor eller tillverkning jämfört med icke-exponerad tjänstesektor

Sektor	Friställd	Återanställd
Exponerad tjänstesektor	+	+
Tillverkning	+	-

Anmärkning: Resultaten baseras på probitskattningar för perioden 2000 till 2009

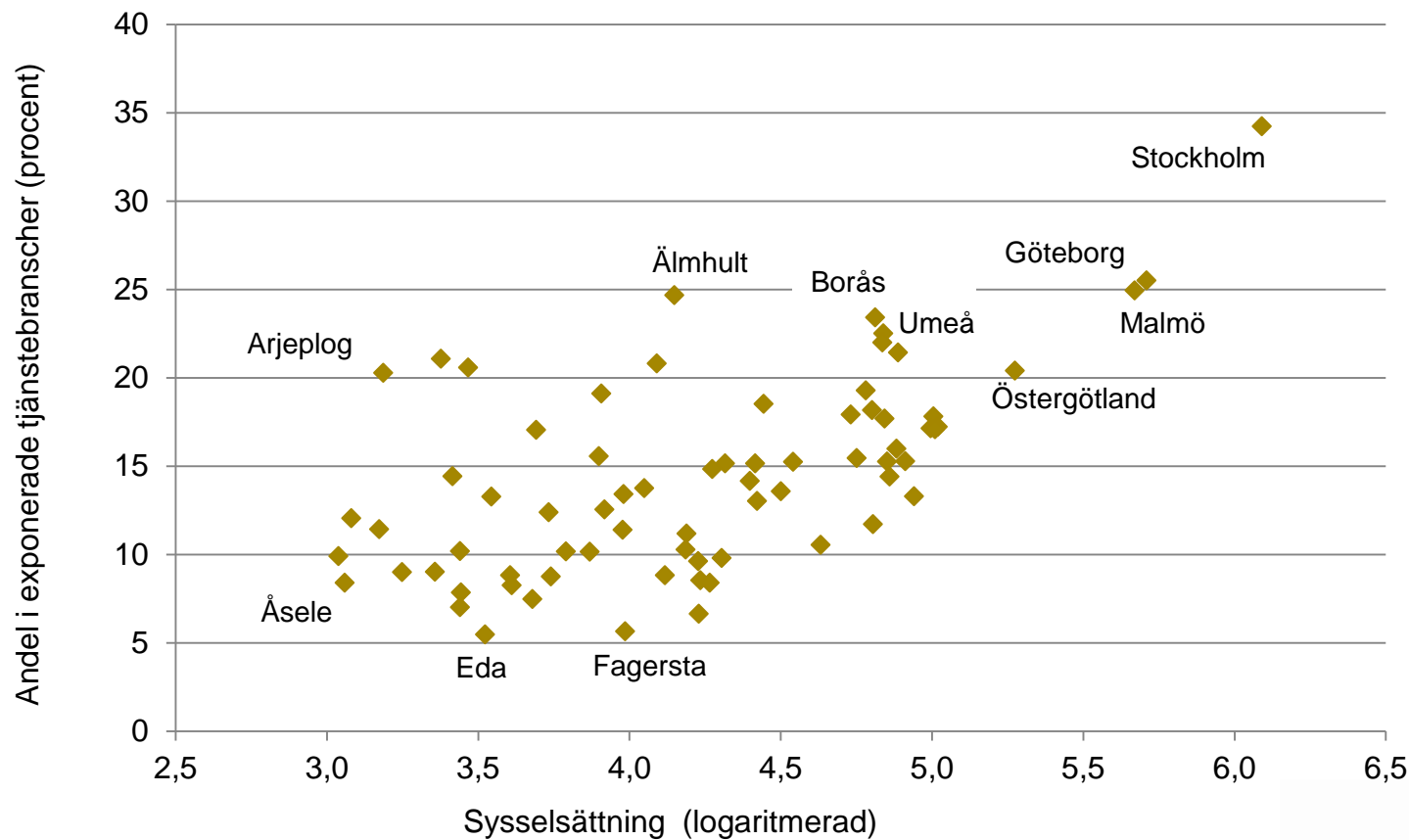
Effekter av friställning på årsbruttolön

Anmärkning: Inkomsteffekterna är skattade för individer som blivit friställda under perioden 2000 till 2005.

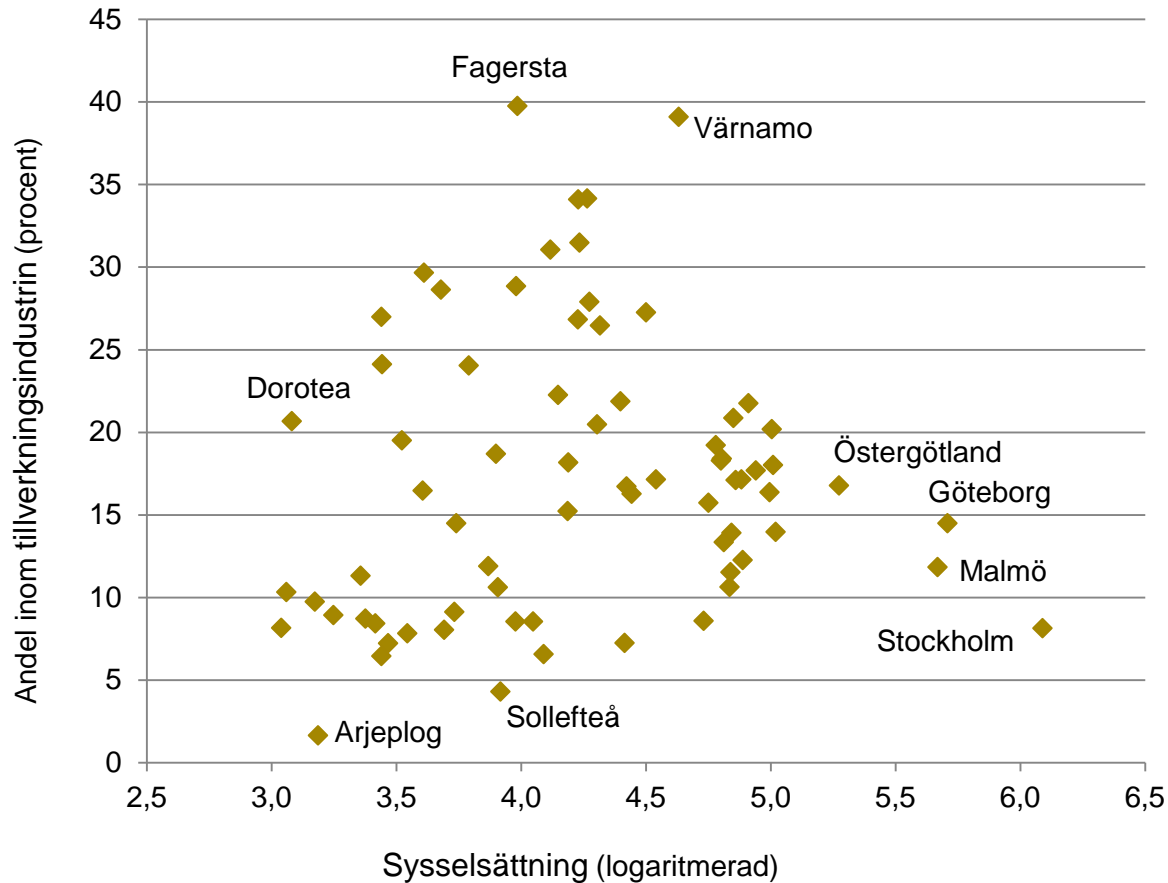

Samband på regionnivå mellan storlek och andelen sysselsatta i exponerade tjänstebranscher 2010

Källa: SCB RAMS

Samband på regionnivå mellan storlek och andelen sysselsatta inom tillverkning 2010

Källa: RAMS

Varför är exponerad tjänstesektor koncentrerad till stora regioner?

- Företag kan dra fördel av en större pool av arbetskraft med de kvalifikationer de behöver och arbetskraften värdesätter att de lätt kan röra sig mellan olika arbetsgivare inom sin profession.
- Företag kan utnyttja kunskaps- och informationsspillovers när företag inom liknande verksamheter är samlokaliserade.
- Det finns olika inrättningar i stora urbana regioner som attraherar välutbildad arbetskraft inom tjänstesektorn

Regionala effekter av expansion av exponerade tjänster

- Ökad tjänsteexport innebär att i stora regioner kommer sysselsättningen sannolikt att öka och de jobb som skapas har höga löner.
- Även om det kommer att ske omlokaliseringar som ett resultat av ökad internationell handel i tjänster är dessa regioner så pass stora, diversifierade och dynamiska att de med stor sannolikhet kan absorbera dessa chocker utan alltför stora svårigheter.
- Strukturomvandlingsproblemen blir förmodligen större om det är regioner som är starkt koncentrerade på industriell verksamhet som drabbas.

Några avslutande kommentarer

- Expansion av exponerad tjänstesektor kräver lägre hinder för tjänstehandel i snabbväxande länder
- FoU: positiva externa effekter, men stort läckage utomlands
- Human kapital: positiva spillovers och låg mobilitet